

Διεθνής Σύνδεσμος Ίατρο-Ψυχολογικῶν καί Θρησκευτικῶν Μελετῶν

Association Internationale d'Études Médico-Psychologiques et Religieuses

(A.I.E.M.P.R.)

Ἡ ἀφορμή

Στή δεκαετία τοῦ πενήντα ὑπῆρξε μία ἔνταση ἀνάμεσα στήν πρόοδο τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου καί πιά ιδιαίτερα τῆς Ψυχανάλυσης καί στήν ἀνθρωπολογία πού ὑπέκειτο στήν επίσημη διδασκαλία τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἔνταση αὐτή ὀφειλόταν σέ ἀγεφύρωτες ἀντιθέσεις ἢ σέ ἐντυπώσεις πού καλλιέργησε ἡ μία καί ἡ ἄλλη πλευρά; Ἦταν δυνατό νά υπάρξουν προσεγγίσεις ἢ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὁ κόπος θά ἦταν μάταιος; Φάνηκε ὁμως, ὅτι μία τέτοια προσπάθεια διερευνήσεως ἄξιζε πράγματι τόν κόπο. Ἔτσι, ἐπιστήμονες ποικίλης καταρτίσεως, πού ἀντιμετώπιζαν στή δουλειά τους προβλήματα στά ὁποῖα ἐμπλέκονταν τόσο ἡ θρησκευτική ὅσο καί ἡ ψυχολογική διάσταση, θέλησαν νά τίς προσεγγίσουν, νά ἀρθρώσουν ἕνα λόγο ἐπιστημονικό καί νά διαρθρώσουν μία σχέση ἀνάμεσά τους.

Πρωτοβουλίες γιά ὑπέρβαση τῆς ἐντάσεως

Ὁ προβληματισμός αὐτός πού διαγραφόταν ἤδη κατά τά πρῶτα μεταπολεμικά – τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου- ἔτη, ὀδήγησε στή δημιουργία διαφόρων κύκλων πού στόχο τους εἶχαν νά προωθήσουν τήν ἔρευνα καί τόν στοχασμό στά κοινά πεδία τῆς Ἱατρικῆς, τῆς Ψυχολογίας (καί ἄλλων συναφῶν ἀνθρωπολογικῶν ἐπιστημῶν) καί τῶν ἐπιστημῶν ἐκείνων ἀλλά καί τῶν θεσμῶν σῶν ὁποίων τά ἐνδιαφέροντα καί τή δικαιοδοσία ἐμπίπτουν τά θρησκευτικά φαινόμενα. Ἀσχολούμενοι τόσο μέ τή θεωρία ὅσο καί μέ τήν πράξη, γιατροί, ψυχολόγοι, ψυχαναλυτές, θεολόγοι καί ἱερεῖς συναντῶντο πρός συζήτηση ἐπικαίρων προβλημάτων. Τά προβλήματα αὐτά δέν ἦταν μόνο τοπικῆς φύσεως, πού ἀπασχολοῦσαν μόνο ἕνα κράτος.

Ἔτσι, ξεπήδησε ἡ πρωτοβουλία γιά τή δημιουργία ἑνός διεθνoῦς (ρωμαιο)καθολικοῦ συνδέσμου ἱατρο-ψυχολογικῶν μελετῶν (A.C.I.E.M.P.), πού στά 1948 πραγματοποίησε τήν πρώτη ἐτήσια συνάντησή του στό Λονδίνο. Ἐτήσιες συναντήσεις ἔγιναν μέχρι τό 1953 πού ἔλαβε χώρα ἡ τελευταία στή Ρώμη. Ἀπό τό συνέδριο τῆς Μαδρίτης (1955) καί μετά καθιερώνονται τά διεθνή συνέδρια, τῶν ὁποίων ὁ ρυθμός κυμαίνεται μεταξύ τριῶν καί τεσσάρων ἐτῶν.

Ἀναγκαῖα ἀνοίγματα

Ὁ κύκλος τῶν ἐνδιαφερομένων προσώπων ἠῤῥξανε σύν τῷ χρόνῳ καί δέν περιοριζόταν μόνο στούς ρωμαιοκαθολικούς. Συμμετεῖχαν καί προτεστάντες καί ὀρθόδοξοι. Αὐτό ὀδήγησε καί στήν ἀλλαγὴ τοῦ τίτλου τοῦ Συνδέσμου, ὁ ὁποῖος

ἀποφάσισε στό συνέδριο τοῦ Λουξεμβούργου τό 1972 νά μετονομασθεῖ σέ *Διεθνή Σύνδεσμο Ἰατρο-Ψυχολογικῶν καί Θρησκευτικῶν Μελετῶν (A.I.E.M.P.R.)*. Τό ἀνοίγμα αὐτό μάλιστα ἔγινε σέ μιά προσπάθεια ἐμπλουτισμοῦ τοῦ Συνδέσμου μέ τή συμβολή καί ἄλλου τύπου ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων πού προκύπτουν ἀπό τή σχέση ψυχολογίας καί θρησκείας.

Ὁρθόδοξη παρουσία καί συμμετοχή

Τοῦτο ἔγινε φανερό καί μέ τήν ἐκπεφρασμένη ἐπιθυμία μετά τό συνέδριο τῆς Ἀμβέρσας (1990) νά παρίσταται ὀρθόδοξος ἐκπρόσωπος στίς ἐργασίες τοῦ ἐκτελεστικοῦ γραφείου τοῦ Συνδέσμου, ἐπιθυμία πού πραγματοποιήθηκε μέ τήν εὐλογία καί τή στήριξη τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἔτσι κατέστη δυνατή ἡ παρουσία καί ἡ συμμετοχή τοῦ συντάκτου τοῦ παρόντος στίς προπαρασκευαστικές ἐργασίες καί στό 12ο Συνέδριο τοῦ Συνδέσμου πού ἔλαβε χώρα στό Bossey τῆς Ἑλβετίας μεταξύ 21 καί 25 Ἰουλίου 1993. Ὁ Σύνδεσμος προσδοκᾷ πολλά μέ τό ἀνοίγμά του στόν πλοῦτο τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καί τή ζωντανή ἐπαφή του μέ τήν Ὁρθόδοξη Θεολογία καί Ἐκκλησία. Πρός τό σκοπό αὐτό μιά ομάδα δέκα ἐλλήνων ἐξειδικευμένων ἐπιστημόνων στά ζητήματα αὐτά ἀσχολεῖται μέ τή θεματική τῶν ἐκάστοτε Συνεδρίων καί παρίσταται μέ ἀνακοινώσεις καί συμμετοχή μελῶν της στίς συζητήσεις¹. Τήν ομάδα συντονίζει ὁ ὑπογράφων, πού ἔχει ὀρίσσει καί ὡς ἐθνικός ἐκπρόσωπος. Σέ ἄρθρα του ἔχει επανειλημμένως ἀναφερθεῖ στήν ἱστορία καί τή δράση τοῦ Συνδέσμου².

Πενήντα χρόνια Συνεδρίων

Ὁ Σύνδεσμος ὑφίσταται μέ διακόσια μέλη σέ 15 καί πλέον «λατινογενεῖς» (γαλλόφωνες κυρίως) χῶρες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικής (Ἀργεντινή, Βέλγιο, Γαλλία, Ἑλβετία, Ἰταλία, Ἰρλανδία, Ἰσπανία, Καναδά, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Μεξικό, Ὀλλανδία, Οὐρουγουάη, Περού, Πορτογαλία, Χιλή), φυσικά καί στή χώρα μας.

Πιστεύω ὅτι ἡ παράθεση πιοῦ κάτω τῶν θεμάτων τῶν Διεθνῶν Συνεδρίων τοῦ Συνδέσμου κατά τήν τελευταία πεντηκονταετία εἶναι ἐνδεικτική τῶν προβλημάτων

---

¹ Τήν ομάδα ἀπαρτίζουν: ὁ Δημήτρης Ἀγγελῆς, Θεολόγος καί Δρ. Φιλοσοφίας· ὁ π. Ἀδαμάντιος Αὐγουσιδῆς, Δρ. Θεολογίας καί Ψυχίατρος, Ἀναπληρωτής Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν. Ἀθηνῶν· ὁ Εὐστάθιος Γιαννῆς, Θεολόγος, Δρ. Παιδαγωγικῆς καί πρ. Σχολικός Σύμβουλος Θεολόγων· ὁ π. Βασίλειος Θερόμος, Δρ. Θεολογίας καί Παιδοψυχίατρος, Ἐπίκουρος Καθηγητής τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν· ὁ Κωνσταντῖνος Κερανίδης, Δρ. Θεολογίας καί Γενικός Διευθυντής τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης· ὁ Στέφανος Κουμαρόπουλος, Δρ. Θεολογίας καί Διευθυντής Γυμνασίου· ὁ Σπύρος Τσιτσιόγκος, Δρ. Θεολογίας καί ἐρευνητής σέ θέματα Ψυχολογίας τῆς Θρησκείας· ὁ Ἀλέξανδρος Μ. Σταυρόπουλος Ψυχολόγος, Δρ. Θεολογίας καί Οἰκογενειακῶν Ἐπιστημῶν, Ὁμότιμος Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν. Ἀθηνῶν· ἡ Ἑλένη Κοκκοτάκη-Σταυροπούλου, Κλινική Ψυχολόγος καί Ψυχοθεραπεύτρια, ἡ Μαρία Τρεμούλη, Θεολόγος Καθηγήτρια.

² Βλ. «Ἐπιστημονική Ἐπετηρίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν», τόμος ΜΔ' (2009), σ. 42.

πού απασχόλησαν τις κοινωνίες μας αλλά και τά μέλη του Συνδέσμου, πού θέλησαν ἔτσι νά διερευνήσουν τις ψυχολογικές και θρησκευτικές διαστάσεις αὐτῶν τῶν προβλημάτων και ν' ἀπαντήσουν στους ἐγειρόμενους προβληματισμούς.

Μαδρίτη (1955): *Θρησκευτική συμπεριφορά και ψυχική υγεία*. Μιλάνο (1960): *Σφάλμα και ἔνοχη*. Τουλούζη (1963): *Γάμος και ἀγαμία*. Λουβαίν (1966): *Ἡ ποιμαντική σχέση*. Πάδοβα (1969): *Τύποι ψυχολογικῆς βοήθειας στην ἱερατική και μοναχική μόρφωση*. Λουξεμβούργο (1972): *Ἡ πίστη ἐξεταζόμενη ἀπό τις ἐπιστημες τοῦ ἀνθρώπου*. Τσιντσιννάτι (1975): *Ἡ βία: ἄτομα, θεσμοί, ὀργανώσεις και διαδικασίες*. Ρώμη (1978): *Ἡ ἐπανεμφάνιση τοῦ παραλόγου στις κοινωνίες τῆς σήμερον*. Βρυξέλλες (1981): *Ἡ σχέση μας μέ τό θεσμό τῆς Ἐκκλησίας: οὔτε μαζί, οὔτε και χωριστά*. Βαρκελώνη (1986): *Οἱ ἐπιστημες τοῦ ἀνθρώπου ἐπανεξετάζουν τήν πίστη μας*. Ἀμβέρσα (1990): *Εἶναι δυνατόν νά καταστήσουμε παρόν τό ἀόρατο;* Μποσσέ-Γενεύη (1993): *Τό δικαίωμα νά εἶσαι διαφορετικός*. Λουβαίν-λα-νέβ (1996): *Ἀγωνία και ἐλπίδα*. Ρώμη-Γκρόττα Φερράτα (1999): *Βεβαιότητα και ἐμπειρία τοῦ ὀρίου*. Κόρντοβα-Αργεντινή (2001): *Ταυτότητα και θρησκευτικό γεγονός*. Γρανάδα (2003): *Γένος και Θρησκεία. Ἄρρεν-θῆλυ και θρησκευτικό γεγονός*. Στρασβούργο (2006): *Θρησκείες και μορφές βίας*; Λωζάννη-Σαίν Μορίς (2009): *Ἡ τροφή και ἡ ἀμφίρροπη στάση μας ὡς πρὸς αὐτήν. Τέλος, τό ἐπόμενο Συνέδριο θά λάβει χώρα στην Ασσίζη, 23 μέ 27 Ιουλίου τοῦ 2013. Ὡς θέμα θά ἔχει: Πέραν τῶν ταυτοτήτων – πολυφωνία και ποικιλότητα ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν*.

Παράλληλες πρωτοβουλίες

Ὁ Διεθνῆς αὐτός Σύνδεσμος Ἰατρο-Ψυχολογικῶν και Θρησκευτικῶν μελετῶν δέν εἶναι βεβαίως τό μόνο πλαίσιο συναντήσεων και συζητήσεως για τις σχέσεις τῆς Ψυχολογίας και γενικά τῶν ἀνθρωπολογικῶν ἐπιστημῶν μέ τή Θεολογία και τήν Ἐκκλησία. Ἐταιρεῖες θρησκιο-ψυχολογικοῦ χαρακτήρα, Τομεῖς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν μέ τό ἀνάλογο ἐπιστημονικό γνωστικό ἀντικείμενο, μεμονωμένοι ἐπιστήμονες ἀκόμη ἐρευνοῦν πρὸς τήν κατεύθυνση αὐτή και συνεργάζονται πρὸς ἐπίλυση και διασαφήνιση τῶν προβλημάτων και τῶν ἐρωτημάτων πού ἀνακύπτουν.

Ἡ ἰδιοτυπία τῆς Α.Ι.Ε.Μ.Ρ.Ρ.

Ἄν ὁ Διεθνῆς Σύνδεσμος δέν εἶναι, ὅπως ἀναφέραμε, τό μοναδικό πλαίσιο συναντήσεων και διαλόγου, χαρακτηρίζεται ἐν τούτοις ἀπό τήν ἀκόλουθη πρωτότυπη πρωτοβουλία: νά μπορεῖ νά συντονίζει τήν ἔρευνα ἐπικαίρων θρησκιο-ψυχολογικῶν θεμάτων σέ εὐρεῖα διεθνῶς κλίμακα. Ἡ διερεύνηση αὐτή νά μὴν ἀνατίθεται σέ μεμονωμένους ἐρευνητές ἀλλά νά γίνεται ἀπό συγκεκριμένες ἐθνικές ὀμάδες, οἱ ὀποῖες ἐρευνοῦν πτυχές πού εἶναι ἐπίκαιρες και παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον για τή χώρα ἐκείνη.

Ἡ καθ' ὀμάδας ἐργασία δέν ἐνεργοποιεῖ μόνο θεωρητικές ἀναζητήσεις ἀλλά και εὐαίσθητοποιεῖ τά μέλη τῆς στην ὀλη ψυχοδυναμική τοῦ ὑπό διερεύνηση θέματος. Ὁ

έρευνητής μετέχει στό πρόβλημα καί προβληματίζεται, παρατηρεῖ μετέχων καί μετέχει παρατηρῶν. Πρόκειται γιά μία βιωματική ἐμπειρική διερεύνηση πού συνδυάζει θεωρία καί πράξη καί ἀποβλέπει στή θεωρία καί στήν πράξη. Μ' αὐτόν τόν τρόπο οἱ σχέσεις Ψυχολογίας καί Θρησκείας, Ἐκκλησίας καί Θεολογίας δέν ρυθμίζονται «προκατασκευασμένα» ἀλλά δυναμικά μέσα ἀπό μία πράξη πού δέν φοβᾶται τή θεωρία καί ἀπό μία θεωρία πού ἐμπιστεύεται τήν πράξη.

Ὁ ὁμολογιακός ἢ μή χαρακτήρας τῆς A.I.E.M.P.R.

Ἡ ἐπίγνωση μιᾶς ὁμολογιακῆς καί θρησκευτικῆς ταυτότητος θά ἔδινε τή δυνατότητα μιᾶς ἐπιπλέον μαρτυρίας καί ἀναζήτησης πηγῶν ἀνανέωσης στίς ἀπαντήσεις μας γιά τά ζητήματα πού ἀπασχολοῦν τό σημερινό κόσμο. Χωρίς ἡ ὁμολογιακή ταυτότητα νά εἶναι μία ἀπλή ἐτικέτα πού διαφοροποιεῖ, ἀπομονώνει καί ἀποκλείει, μπορεῖ νά εἶναι μία ἀνοιχτή πρόσκληση γιά νά περικλείσει «ξένα» φαινομενικά στοιχεῖα πού μποροῦν νά γίνουν οἰκεῖα καί νά ἐμπλουτίσουν τίς προσεγγίσεις μας σέ διάφορα θέματα. Μᾶς κρατεῖ ἀκόμη σέ ἐγρήγορη γιά ἐπανεξέταση ἀπόψεῶν μας, πού τίς θεωροῦμε ὡς αὐτονόητες ἐνῶ γιά τόν ἄλλο μπορεῖ καί νά μὴν εἶναι. Αὐτό προκαλεῖ ἕνα σεβασμό καί μᾶς κάνει νά μποῦμε στή θέση του ἀλλά καί νά λάβουμε ὑπόψη τίς θέσεις του. Μᾶς ἀνοίγει σέ μία «ποιοτική καθολικότητα».

Χωρίς νά εἶναι ἀπαραίτητο νά προστεθεῖ στόν τίτλο τοῦ Συνδέσμου τό ἐπίθετο χριστιανικός φρονῶ ὅτι στίς ἀναζητήσεις καί τόν προσδιορισμό τῆς A.I.E.M.P.R. τό χριστιανικό θά πρέπει νά θεωρεῖται ὡς σημεῖο ἐκκίνησης καί ὡς προϋπόθεση τῶν προβληματισμῶν μας. Αὐτό θά ἀποτελεῖ καί τήν «εἰδοποιό διαφορά» μέ ἄλλους Συνδέσμους ἢ Ἐταιρεῖες πού μελετοῦν καί ἐρευνοῦν τή σχέση Ἐπιστημῶν τοῦ Ἄνθρώπου καί Θρησκείας σέ καθαρά ἐπιστημονικό ἐπίπεδο. Γιά ἐμᾶς ὑπάρχει ἐπίσης καί ἡ πρακτική ὄψη, τό πῶς, δηλαδή, ὅλες αὐτές οἱ διεργασίες θά περάσουν στή ζωή τῶν μελῶν μας καί τῶν κοινωνιῶν πρὸς τίς ὁποῖες ἀπευθυνόμαστε. Ἄλλωστε ἡ διαδικασία προετοιμασίας τῶν Συνεδρίων μας καί τό μεταξύ διάστημα μέχρι τό ἐπόμενο Συνέδριο περικλείει μία βιωματική συμμετοχή καί χριστιανική ἀναφορά.

Πιστεύω ὅτι οἱ ἀρχές καί οἱ πρωτοβουλίες τοῦ περιοδικοῦ «ψυχῆς δρόμοι» συμπίπτουν ἐν πολλοῖς μέ τούς στόχους τοῦ Συνδέσμου. Ἄς ἐλπίσουμε καί ἄς εὐχηθοῦμε ὅτι σύντομα περισσότεροι Ἕλληνες ἐρευνητές καί εἰδικοί ἐπιστήμονες θά ἐνδιαφεροῦν γιά τό ἔργο τοῦ Διεθνoῦς Συνδέσμου καί θά θελήσουν νά συνεισφέρουν καί αὐτοί στό ἔργο του καί νά λάβουν μέρος στίς ἐργασίες τῶν ἐπομένων Συνεδρίων³.

Ἀλέξανδρος Μ. Σταυρόπουλος
ὄμ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν

---

³ Περισσότερες πληροφορίες γιά τήν A.I.E.M.P.R. ἔχουν τή δυνατότητα οἱ ἀναγνώστες νά ἀνεύρουν στόν ἰστότοπο: <http://www.aiempr.org>